

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

RAPORT ANUAL

Rezumat

2008

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

RAPORT ANUAL

Rezumat

2008

*Europe Direct este un serviciu destinat să vă ajute să găsiți răspunsuri
la întrebările pe care vi le puneți despre Uniunea Europeană.*

**Un număr unic gratuit (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Unii operatori de telefonie mobilă nu permit accesul la numerele 00 800 sau pot factura aceste apeluri.

Numeroase alte informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet pe serverul Europa (<http://europa.eu>).

O fișă bibliografică figurează la sfârșitul prezentei publicații.

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, 2009

ISBN 978-92-9192-259-8

© Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, 2009

Reproducerea este autorizată, cu excepția utilizării în scopuri comerciale, cu condiția menționării sursei.

Printed in Belgium

TIPĂRIT PE HÂRTIE ÎNĂLBITĂ FĂRĂ CLOR

Cuvânt-înainte

Raportul anual pentru 2008 este primul Raport anual elaborat în conformitate cu temeiul juridic și mandatul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) și primul care este publicat sub conducerea lui Morten Kjørum, care a devenit director al FRA la 1 iunie 2008.

Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale a fost înființată pe structura fostului Observator European al Fenomenelor Rasiste și Xenofobe (EUMC). Aceasta continuă lucrările EUMC în domeniul rasismului, al xenofobiei și al lipsei de toleranță asociată acestora, însă în contextul unui mandat mult mai extins. Noile arii tematice de funcționare a FRA au fost prevăzute în Cadrul Multianual al Agenției (MAF), adoptat de Consiliul Uniunii Europene pentru justiție și afaceri interne la 28 februarie 2008. Decizia Consiliului înseamnă că Agenția operează de acum în următoarele domenii:

- a) rasismul, xenofobia și lipsa de toleranță asociată acestora;
- b) discriminarea pe motive de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și discriminarea persoanelor aparținând minorităților, precum și orice combinație a acestor motive (discriminare multiplă);
- c) despăgubirea victimelor;
- d) drepturile copilului, inclusiv protecția copiilor;
- e) dreptul de azil, imigrarea și integrarea imigranților;
- f) vizele și controlul la frontieră;
- g) participarea cetățenilor UE la funcționarea democratică a Uniunii;
- h) societatea informațională și, în special, respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; și
- i) accesul la o justiție eficientă și independentă.

Prin urmare, Raportul anual din anul acesta este ultimul care va fi concentrat numai pe domeniul tematic al rasismului, xenofobiei și lipsei de toleranță asociate acestora, bazându-se pe informațiile furnizate de structurile de raportare stabilite de EUMC. Raportul anual din anul viitor va avea o sferă de cuprindere mult mai largă, bazându-se pe noi structuri de raportare și acoperind gama de aspecte legate de drepturile fundamentale incluse în diversele domenii de activitate ale FRA.

În același timp, FRA va continua lucrările EUMC în privința sprijinirii Uniunii Europene și a statelor membre ale acesteia în efortul lor de combatere a rasismului, a xenofobiei și a discriminării.

Raportul anual pentru anul 2008 examinează în primul rând evoluțiile legislative și inițiativele instituționale împotriva rasismului și a discriminării în Europa, concentrându-se asupra aplicării practice a Directivei privind egalitatea rasială. În al doilea rând, acesta acoperă progresele înregistrate în domeniul legat de violența și infracțiunile rasiste în statele membre ale UE, precum și problemele de rasism și discriminare în patru domenii ale vieții sociale: ocuparea forței de muncă, accesul la locuințe, educația și asistența medicală. Ultimele capitole tematice acoperă evoluțiile la nivelul Uniunii, relevante în vederea combaterii rasismului, a xenofobiei și a discriminării în statele membre ale UE.

Dorim să mulțumim Consiliului de administrație al FRA pentru sprijinul acordat la elaborarea Raportului anual precum și personalului FRA și directorului în funcție al acesteia în ultimul an, Constantinos Manolopoulos, pentru angajamentul și eforturile depuse de aceștia într-un dificil an de tranziție.

Anastasia Crickley,
Președinte al Consiliului
de administrație

Morten Kjærum,
Director al FRA

Cuprins

Cuvânt-înainte	3
1. Introducere	6
1.1. Includerea asistenței medicale	7
1.2. Clarificarea termenilor	8
2. Inițiative juridice și instituționale împotriva rasismului și discriminării	9
3. Violența și infracțiunile rasiste	11
4. Rasismul și discriminarea în domeniile vieții sociale și inițiative de prevenire a acestora	13
4.1. Ocuparea forței de muncă	13
4.2. Accesul la locuințe	14
4.3. Educație	14
4.4. Sănătate	15
5. Concluzii	17
5.1. Directiva privind egalitatea rasială	17
5.2. Dovezi de discriminare	19
5.3. Diferențe între statele membre	22
5.4. Sănătatea și discriminarea	23
5.5. Exemple de tendințe și evoluții	24
5.6. Colectarea de date și studiile efectuate de FRA	25
6. Opinii	27
6.1. Directiva privind egalitatea rasială	27
6.2. Violența și infracțiunile rasiste	28
6.3. Cercetarea și creșterea gradului de conștientizare	28
6.4. Sancțiuni și plângeri	28
6.5. Instruire antidiscriminare	29
6.6. Accesul la locuințe	29
6.7. Educație	29
6.8. Colectarea de date în domeniul educației	30
6.9. Colectarea de date în domeniul asistenței medicale	30
6.10. Asistență medicală specifică migranților și minorităților	31

1. Introducere

Raportul anual pentru anul 2008 al Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) cuprinde informații, evenimente și evoluții privind aspectele legate de rasism și xenofobie în Uniunea Europeană pentru anul 2007. Regulamentul Consiliului de înființare a Agenției pentru Drepturile Fundamentale ca organizație succesoare a Observatorului European al Fenomenelor Rasiste și Xenofobe (EUMC) a intrat în vigoare la 1 martie 2007. Prin urmare, acesta este primul Raport anual elaborat în conformitate cu temeiul juridic și cu mandatul FRA¹. Raportul acoperă domenii similare celor abordate de Rapoartele anuale anterioare ale EUMC, având însă o structură puțin diferită și incluzând un nou domeniu tematic, asistența medicală.

Raportul începe cu o prezentare generală a inițiativelor juridice și instituționale de combatere a rasismului și a discriminării. Următorul capitol se referă la violența și infracțiunile rasiste, acesta fiind urmat de patru capitole referitoare la diferite domenii ale vieții sociale – ocuparea forței de muncă, accesul la locuințe, educația și asistența medicală. Ultimul capitol tematic analizează evoluțiile politice și legislative cu privire la combaterea rasismului și a xenofobiei la nivelul Uniunii Europene mai degrabă decât la nivelul statelor membre.

În timpul perioadei de raportare, cadrul multianual² al Agenției nu fusese adoptat încă de către Consiliul Uniunii Europene. Prin urmare, în conformitate cu articolul 29 alineatul (5) din Regulamentul (CE) nr. 168/2007 al Consiliului din 15 februarie 2007, Agenția a continuat să își desfășoare activitatea în domeniile tematice ale luptei împotriva rasismului, a xenofobiei și a lipsei de toleranță asociate acestora până la prima adoptare a cadrului multianual al FRA în februarie 2008.

Principalul act normativ al Uniunii care abordează discriminarea pe motive de rasism și xenofobie este Directiva europeană privind egalitatea rasială. Astfel, punerea în practică a Directivei privind egalitatea rasială reprezintă una dintre temele principale ale întregului Raport anual, cu diverse capitole care oferă detalii ale impactului acesteia, informații cu privire la modul în care și motivele pentru care este folosită sau nu, precum și noi exemple și cazuri de discriminare în diverse zone ale vieții sociale care servesc la demonstrarea necesității permanente a acestei directive.

Pe lângă domeniile prevăzute prin cadrul multianual, în conformitate cu articolul 5 alineatul (3) din Regulament, Agenției i se solicită, de asemenea, să răspundă „cererilor venite din partea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) literele (c) și (d), în afara acestor domenii tematice, cu condiția ca resursele sale financiare și umane să permită acest lucru”. În ceea ce privește prezentul articol, în luna iunie a anului 2007 Parlamentul European a solicitat Agenției să elaboreze un raport amplitudine cu privire la

1 Raportul FRA pe 2007, deși publicat spre sfârșitul anului 2007 sub sigla FRA, nu era de fapt un Raport anual al FRA, ci a fost elaborat în conformitate cu temeiul juridic și cu mandatul EUMC.

2 Cadrul multianual precizează domeniile de activitate ale FRA pentru următorii cinci ani.

homofobie și discriminare pe motive de orientare sexuală în statele membre ale Uniunii Europene. Mai mult decât atât, în luna iulie a anului 2007 Comisia Europeană a solicitat Agenției să stabilească indicatori în vederea măsurării modului de implementare, protejare, respectare și promovare a drepturilor copilului în statele membre ale UE și să inventarieze resursele de date disponibile la nivel național și la nivelul Uniunii Europene. Ambele proiecte au fost demarate la sfârșitul anului 2007 și vor fi incluse în viitoarele rapoarte ale FRA.

1.1. Includerea asistenței medicale

Pentru prima dată, în Raportul anual a fost introdus aspectul asistenței medicale. În urma informațiilor furnizate de punctele focale naționale RAXEN ale Agenției, precum și în urma rapoartelor întocmite de organizațiile internaționale și a cercetărilor științifice referitoare la discriminare pe motive de rasă, etnie și religie în legătură cu accesul la și utilizarea unităților medico-sanitare din statele membre, Agenția a hotărât în 2007 să includă acest aspect important al vieții sociale în structurile sale de colectare de date și raportare. Deoarece este pentru prima dată când acest domeniu este analizat, au fost incluse datele și informațiile din anii precedenți pentru crearea unui context mai bun de înțelegere a informațiilor.

Articolul 152 alineatul (4) din Tratatul de instituire a Comunităților Europene prevede asigurarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății în definirea și implementarea tuturor politicilor și activităților comunitare. Uniunea Europeană nu are competență exclusivă în domeniul sănătății. Acest lucru înseamnă că, în timp ce UE poate stabili obiective comune, statele membre sunt libere să realizeze aceste obiective prin politici proprii. În acest sens, reducerea inegalităților din domeniul sănătății reprezintă o valoare și un obiectiv-cheie ale UE și, prin urmare, se așteaptă ca statele membre să introducă politicile și măsurile necesare atingerii acestuia, pe baza principiului subsidiarității. În luna iunie a anului 2006, miniștrii sănătății din statele membre ale UE au adoptat valori și principii comune de orientare a sistemelor de sănătate din UE, accentuând faptul că reducerea inegalităților din domeniul sănătății trebuie să fie unul dintre obiectivele sistemelor de sănătate³.

Conform celor menționate mai sus, FRA nu adoptă o abordare dintr-o perspectivă mai amplă, acoperind diverse aspecte legate de sănătate, etnie și migrație, ci își îndreaptă atenția în principal asupra problemei discriminării și excluderii, ca parte a mandatului său general de a se ocupa de discriminare rasială și etnică în statele membre UE. În consecință, noua secțiune referitoare la asistența medicală din Raportul anual pe 2008 se referă în principal la chestiuni cum ar fi barierele în calea accesului migranților și al minorităților la asistență medicală sau discriminarea în ceea ce privește tratamentul. De asemenea, raportul analizează exemple de inițiative pozitive care vizează combaterea discriminării în legătură cu accesul la și oferirea de asistență medicală, inclusiv politicile orientate spre furnizorii de asistență medicală

³ Consiliul Uniunii Europene (2006) *Conclusions on Common values and principles in European Union Health Systems* (Concluzii cu privire la valorile și principiile comune în sistemele de sănătate din Uniunea Europeană) (2006/C 146/01), disponibil la http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/c_146/c_14620060622en00010003.pdf (6.1.2008).

pentru promovarea activă a sensibilității culturale în ceea ce privește furnizarea de servicii de sănătate.

1.2. Clarificarea termenilor

Nu există nicio definiție uzuală oficială pentru migranți sau minorități etnice/naționale în Uniunea Europeană. În consecință, expresia „migranți și minorități” este utilizată în tot cuprinsul Raportului anual ca un termen generic pentru a face referință la acele grupuri sociale din cadrul UE care pot fi vulnerabile la manifestări de rasism, xenofobie și discriminare rasială/etnică. În acest context, termenul include în principal prima generație de imigranți și refugiați, precum și descendenți ai imigranților din generațiile următoare, chiar dacă posedă cetățenia țării de rezidență (acoperită în unele țări și de expresia „minorități etnice”) și comunități cum ar fi romii, sinti și comunitățile nomade (travellers).

2. Inițiative juridice și instituționale împotriva rasismului și discriminării

Implementarea integrală a Directivei privind egalitatea rasială în statele membre nu a fost încă definitivată. În iunie 2007, Comisia Europeană a anunțat că a înaintat cereri oficiale către 14 state membre pentru implementarea integrală a directivei⁴. Țările în cauză au avut la dispoziție un termen de două luni pentru a răspunde, după expirarea căruia Comisia putând să intenteze acțiuni împotriva acestora la Curtea Europeană de Justiție

Directiva privind egalitatea rasială prevede sancțiuni eficiente, disuasive și proporționale obligatorii ca răspuns la discriminarea etnică sau rasială. În 2006-2007 au fost constatate sancțiuni și/sau compensații cu privire la situațiile de discriminare etnică sau rasială în 15 state membre. În Regatul Unit se aplică în modul cel mai eficient legislația împotriva discriminării etnice în cadrul UE. Statisticile disponibile demonstrează că Regatul Unit se află pe prima poziție atât în ceea ce privește valoarea anuală a sancțiunilor, cât și în ceea ce privește sfera de sancțiuni emise în cazuri de discriminare rasială sau etnică. Regatul Unit a emis mai multe sancțiuni în perioada respectivă decât toate celelalte state membre la un loc. Alte state membre ale UE care au aplicat mai eficient legislația lor împotriva discriminării etnice în UE sunt: Bulgaria, Franța, Irlanda, Italia, Ungaria, România, Finlanda și Suedia. În aceste țări, sancțiunile sunt mai frecvente și/sau mai disuasive decât în restul UE, chiar dacă acestea rămân relativ insuficiente în comparație cu Regatul Unit.

Nu au putut fi constatate sancțiuni și/sau compensații cu privire la cazurile de discriminare etnică sau rasială între 2006-2007 în 12 state membre (Republica Cehă, Danemarca, Germania, Estonia, Grecia, Spania, Cipru, Lituania, Luxemburg, Polonia, Portugalia, Slovenia). Absența sancțiunilor coincide în majoritatea cazurilor cu absența unui organism eficient de promovare a egalității. Un alt motiv pentru absența sancțiunilor constă în rolul specific pe care îl au organismele de promovare a egalității. Sancțiunile lipsesc sau sunt rare în țările în care organismele de promovare a egalității nu susțin victimele discriminărilor în procedurile care conduc la sancțiuni sau nu au autoritatea de a emite ele însele sancțiuni sau nu utilizează această autoritate dintr-un anumit motiv.

Este adevărat că nivelul mai scăzut în aplicarea de sancțiuni nu reflectă neapărat faptul că nu se încearcă soluționarea problemelor. Spre exemplu, acolo unde există mai curând o tradiție de consens în ceea ce privește relațiile de muncă, este posibil ca situațiile să fie soluționate înainte de a ajunge la stadiul de cauză în justiție. Cu toate acestea, un dezavantaj al acestei abordări îl reprezintă faptul că amenințarea sancțiunilor este diminuată, iar în mod normal acestea sunt considerate drept esențiale pentru îmbunătățirea poziției de negociere a victimelor

⁴ Comunicat de presă IP/07/928 din 27 iunie 2007, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/928&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en> (12.11.2007).

discriminării. De asemenea, se pierde funcția educativă a sensibilizării în rândul publicului larg și al angajatorilor, care este determinată de amenințarea și aplicarea unor sancțiuni credibile și disuasive.

În unele țări, relativa absență a sancțiunilor are la bază motive structurale. Acest lucru este adesea legat de rolul limitat al organismului de promovare a egalității în asistarea și susținerea victimelor în procedurile care conduc la sancțiuni. Un alt motiv structural pentru relativa insuficiență a sancțiunilor îl reprezintă rolul dreptului penal în combaterea discriminării etnice. În mod simbolic, dreptul penal este cel mai important instrument legal pe care orice stat îl poate utiliza în combaterea discriminării etnice. Cu toate acestea, în realitate, dreptul penal duce la aplicarea unui număr mai redus de sancțiuni: transferul obligației de a aduce probe prevăzută de Directiva privind egalitatea rasială nu se aplică, răspunderea penală în cazuri de discriminare depinde de cele mai multe ori de intenția discriminatorie, iar victima discriminării deține un control limitat asupra procedurii penale, care de obicei depinde de organele de urmărire penală. Astfel, statele care se bazează în special sau exclusiv pe dreptul penal sunt, în general, caracterizate de existența unui număr mic de sancțiuni sau de inexistența sancțiunilor, chiar dacă acestea pot fi disuasive.

În următoarele țări, dovezile disponibile sugerează faptul că unele dintre organismele de promovare a egalității în domeniul discriminării etnice sau rasiale nu au eficacitatea dorită: Estonia, Polonia, Portugalia și Slovenia. În Republica Cehă, Spania și Luxemburg nu a putut fi identificat niciun organism operativ de promovare a egalității în domeniul discriminării etnice sau rasiale.

3. Violența și infracțiunile rasiste

Raportul anual pentru 2008 prezintă o imagine similară celei din anii precedenți a unei tendințe generale ascendente în ceea ce privește infracțiunile rasiste înregistrate de justiția penală, și anume:

- din 11 state membre care colectează suficiente date cu privire la infracțiunile rasiste pentru desfășurarea unei analize a tendințelor⁵, majoritatea a înregistrat o tendință generală de creștere în ceea ce privește infracțiunile rasiste înregistrate în perioada 2000-2006 (Danemarca, Germania, Franța, Irlanda, Austria – foarte puțin –, Slovacia, Finlanda, Regatul Unit) și, de asemenea, între 2005 și 2006 (Germania, Irlanda, Austria, Slovacia, Finlanda, Suedia, Regatul Unit);
- din patru state membre care colectează suficiente date cu privire la infracțiunile antisemite pentru desfășurarea unei analize a tendințelor (Franța, Germania, Suedia și Regatul Unit), trei au înregistrat o tendință generală de creștere (Franța, Suedia și Regatul Unit) între 2001 și 2006;
- din patru state membre (Austria, Franța, Germania și Suedia) care colectează suficiente date cu privire la infracțiuni pe fond de extremism de dreapta în vederea desfășurării unei analize a tendințelor, două au înregistrat o tendință generală de creștere (Franța și Germania) între 2000 și 2006.

Prin recunoașterea și soluționarea efectivă a problemei infracțiunilor rasiste, statele membre ale UE pot condamna aceste acte și își pot dovedi solidaritatea cu victimele. Cu toate acestea, rămâne valabil faptul că s-au înregistrat îmbunătățiri nesemnificative în mecanismele statelor membre de înregistrare a infracțiunilor rasiste, și anume:

- în 16 dintre cele 27 de state membre ale UE, există doar informații limitate cu privire la câteva cauze în justiție sau există statistici generale referitoare la discriminare care pot include incidente de infracțiuni rasiste sau se manifestă o absență totală a oricăror date oficiale de justiție penală disponibile în mod public privind infracțiunile rasiste. Aceste state membre sunt Belgia, Bulgaria, Estonia, Grecia, Spania, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Malta, Țările de Jos, Portugalia, România și Slovenia;
- Regatul Unit deține cel mai cuprinzător sistem de înregistrare a infracțiunilor rasiste din UE. Acesta înregistrează mai multe incidente și delict penale raportate public decât celelalte 26 de state membre la un loc în orice perioadă de 12 luni.

⁵ Republica Cehă, Danemarca, Germania, Franța, Irlanda, Austria, Polonia, Slovacia, Finlanda, Suedia, Regatul Unit.

Ca urmare a lipsei unei colectări permanente corespunzătoare de date cu privire la infracțiunile rasiste în majoritatea statelor membre, raportul de anul acesta stabilește că:

- statele membre cu raportare oficială limitată sau unde nu există nicio raportare oficială cu privire la infracțiunile rasiste nu sunt în măsură să dezvolte reacții strategice bazate pe dovezi în legătură cu această problemă.

În acest context, există anumite evoluții încurajatoare în ceea ce privește statele membre care încep să recunoască semnificația infracțiunilor rasiste ca fiind un rău social. În acest scop, acordul politic încheiat în timpul Președinției germane a UE cu privire la Decizia-cadru a Consiliului privind combaterea rasismului și a xenofobiei reprezintă o evoluție pozitivă, care la rândul său trebuie completată prin îmbunătățiri în ceea ce privește colectarea datelor pentru o politică bazată pe dovezi.

Ca și în anii precedenți, persistă problema rapoartelor privind abuzurile aplicării legii și a violenței față de minoritățile vulnerabile. Raportul subliniază faptul că în majoritatea statelor membre nu există o autoritate specifică independentă pentru plângeri împotriva poliției pentru a înregistra și a răspunde la aceste abuzuri, alta decât birourile aflate în legătură directă cu ministerele sau canalele normale pentru înregistrarea plângerilor prin intermediul secțiilor de poliție sau al birourilor Ombudsmanului. În acest scop, există o sferă considerabilă de acțiune pentru dezvoltarea mecanismelor de plângeri împotriva poliției.

În contextul tendințelor ascendente în ceea ce privește înregistrarea infracțiunilor, raportul poate sublinia un număr de inițiative noi în unele state membre cu privire la parteneriate între mai multe agenții, în care sunt implicate poliția și comunitățile și care încearcă să găsească o soluție la această problemă. Dintre aceste inițiative, se evidențiază cele care se axează pe infracțiuni rasiste în cadrul contextului mai larg de „infracțiuni motivate de ură”.

4. Rasismul și discriminarea în domeniile vieții sociale și inițiative de prevenire a acestora

4.1. Ocuparea forței de muncă

Față de anii precedenți, datele și informațiile furnizate în 2007 au demonstrat existența unei discriminări rasiale/etnice directe și indirecte în diferite domenii ale ocupării forței de muncă și au indicat diferitele manifestări ale acesteia, cum ar fi discriminarea în domeniul practicilor de recrutare și de concediere, insulte și hărțuire fizică la locul de muncă sau incitare la discriminare de către terțe părți. În timp ce majoritatea formelor de discriminare funcționează în mod imperceptibil și sunt scoase la iveală numai prin investigații sau cercetări, în câteva state membre unele forme rămân surprinzător de evidente, cum ar fi anunțurile discriminatorii care specifică, spre exemplu, faptul că străinii trebuie să se abțină de la a solicita postul respectiv.

S-au înregistrat mai multe evoluții în ceea ce privește portul de articole vestimentare sau simboluri religioase la locul de muncă, care au fost, în general, restrictive, inclusiv interzicerea purtării unor astfel de articole în cazul funcționarilor publici în anumite orașe din Belgia și refuzul serviciului de poliție din Irlanda de a permite populației sikh să poarte turbane ca parte a uniformei de poliție. Cu toate acestea, această problemă încă mai cunoaște o varietate de manifestări în toate statele membre.

Rapoartele anterioare ale FRA/EUMC au remarcat faptul că s-a publicat un număr din ce în ce mai mare de studii de cercetare care se axau pe experiențele subiective de discriminare ale membrilor grupurilor din cadrul populațiilor minoritare. Mai mult decât atât, anul acesta au existat câteva cercetări realizate pe grupuri din cadrul populațiilor *majoritare* – cum ar fi angajatorii – care se axau pe atitudinea acestora și pe potențialele practici de discriminare a minorităților.

Au fost raportate inițiative de prevenire care acoperă o gamă largă de tipuri. Au existat programe pentru instruirea și consilierea minorităților excluse pentru a le ajuta pe piața forței de muncă, programe pentru populația majoritară în vederea combaterii discriminării sau a creșterii gradului de conștientizare culturală, anumite exemple de îndrumare și acțiuni pozitive în ceea ce privește recrutarea, precum și alte experimente în ceea ce privește conformitatea cu contractul și cererile de angajare anonime. În cele din urmă, au existat din nou dovezi referitoare la faptul că în mai multe state membre au prins rădăcini sau au fost încurajate politici relativ ambițioase de gestionare a diversității.

4.2. Accesul la locuințe

Majoritatea statelor membre nu colectează încă date defalcate în funcție de etnie în domeniul accesului la locuințe. Cu toate acestea, testarea discriminării, desfășurată în mai multe state ale UE, reprezintă o metodă care poate oferi date privind discriminarea în ceea ce privește accesul la locuințe.

Poziția defavorizată a imigranților și a minorităților etnice în ceea ce privește accesul la locuințe de bună calitate, accesibile ca preț, accentuează excluderea lor socială. Locuințele publice cu chirie scăzută constituie o metodă de schimbare a acestei situații. Cu toate acestea, criteriile utilizate la nivel național, regional și local pentru acordarea de locuințe publice pot include încă dispoziții care să discrimineze imigranții și minoritățile etnice.

Romii, sinti și comunitățile nomade se numără printre cele mai vulnerabile grupuri în ceea ce privește accesul la locuințe. În ciuda măsurilor adoptate în vederea îmbunătățirii acestor condiții, discriminarea evidentă, locuințele neconforme și evacuările forțate sunt caracteristicile dominante ale situației acestor grupuri pe întreg teritoriul UE. Mai mult decât atât, în mai multe state membre a fost semnalat refuzul sau evitarea de către stat și alte autorități de a asigura facilități comunităților de romi, ceea ce reprezintă o formă mai puțin directă de discriminare.

În cele din urmă, o serie de bune practici sunt subliniate. În special, politicile în vederea creșterii numărului de locuințe accesibile pentru imigranți, romi și alte grupuri vulnerabile prin finanțare publică constituie inițiative deosebit de pozitive. Deși legislația antidiscriminare este în vigoare pe întreg teritoriul UE, este nevoie de un efort substanțial pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la această legislație în rândul proprietarilor de locuințe și al agenților imobiliari. Aceste eforturi de creștere a gradului de conștientizare sunt ilustrate în exemplele de coduri de conduită și de campanii de informare menționate la sfârșitul secțiunii privind accesul la locuințe din Raportul anual.

4.3. Educație

Rapoartele anterioare ale FRA/EUMC au indicat faptul că accesul la informații sigure reprezintă o condiție esențială indispensabilă pentru îmbunătățirea situației grupurilor vulnerabile și defavorizate în ceea ce privește educația. Acest lucru a fost reconfirmat recent prin studiul PISA privind performanța educației pentru anul 2006. Conform acestui studiu, există o asociere pozitivă semnificativă între școlile care monitorizează și evaluează rezultatele și fac publice datele acestora și elevii care obțin rezultate mai bune în cadrul examinărilor. Cu toate acestea, în majoritatea statelor membre sistemele de monitorizare și evaluare care funcționează sunt insuficiente sau lipsesc în totalitate. Pe viitor, depășirea acestui obstacol care limitează contracararea eficientă a inegalităților și a discriminării va reprezenta o provocare majoră.

Grupurile vulnerabile se confruntă cu numeroase dificultăți în ceea ce privește accesul la educație de calitate. Principalele motive sunt procedurile de

înscriere și testele de admitere discriminatorii, indisponibilitatea sau inaccesibilitatea unităților preșcolare, distanțele mari până la instituțiile școlare și teama de a dezvălui forma nelegală de rezidență. Copiii romi, sinti și cei aparținând comunităților nomade, precum și copiii solicitanților de azil și ai migranților fără forme legale sunt în mod special afectați de barierele practice în calea educației.

Datele disponibile indică faptul că pe teritoriul Uniunii Europene grupurile minoritare și resortisanții țărilor terțe sunt suprareprezentați în școlarizarea specială din cadrul învățământului primar și secundar și sunt subreprezentați în învățământul superior. De asemenea, în general, probabilitatea ca grupurile minoritare și resortisanții străini să repete ani școlari și să renunțe la școală mai devreme este mai mare. Diferențele dintre migranți și minorități, pe de o parte, și populația majoritară, pe de altă parte, sunt izbitoare în special în acele țări în care funcționează un sistem școlar de orientare timpurie. Studiul de performanță PISA pe 2006 oferă o explicație în acest sens. Conform studiului PISA 2006, stratificarea timpurie a elevilor în instituții sau programe separate are un impact deosebit de negativ asupra performanțelor elevilor defavorizați din punct de vedere socioeconomic sau lingvistic. Aceste sisteme de învățământ contribuie la creșterea discrepanței educaționale dintre grupurile privilegiate și cele mai puțin privilegiate ale populației.

În 2007, s-a continuat implementarea unui număr de programe în vederea îmbunătățirii educației copiilor romi. Cu toate acestea, concomitent, politicile și practicile discriminatorii împotriva romilor au rămas la un nivel foarte ridicat în UE. Romii, sinti și comunitățile de nomazi încă se confruntă cu sisteme de învățământ neadecvate care determină segregare și oportunități inegale. Cu toate acestea, în luna noiembrie 2007, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat o hotărâre importantă, condamnând Republica Cehă pentru discriminare în ceea ce privește segregarea educațională a copiilor romi.

În ciuda legislației care acordă dreptul la educație, în realitate, solicitanții de azil și migranții se află, în multe state membre, în pericolul de a fi excluși din procesul de învățământ. Totuși, majoritatea statelor membre duc lipsă de inițiative de monitorizare și evaluare a situației copiilor solicitanților de azil cu privire la accesul la o educație corespunzătoare.

4.4. Sănătate

Puține state membre dețin date oficiale sau neoficiale referitoare la plângeri privind discriminarea rasială/etnică în domeniul sănătății, și chiar și în aceste state s-au înregistrat foarte puține plângeri. Principala problemă se referă la discriminarea indirectă mai curând decât la cea directă, deoarece este mai puțin probabil ca personalul medical care pune în aplicare coduri și atribuții profesionale să discrimineze sau să refuze în mod deschis asistența medicală, în timp ce este probabil ca administrațiile să insiste asupra respectării stricte a unor proceduri oficiale complicate care ar putea împiedica accesul la asistență medicală.

Problemele legate de accesul la servicii de sănătate afectează în special resortisanții din țări terțe fără forme legale de rezidență, solicitanții de azil respinși și membrii comunităților rome. Romii riscă să fie excluși din asigurarea publică de sănătate în cazul în care sunt șomeri o perioadă îndelungată, ca în Bulgaria și România, sau nu dețin documentele de identitate necesare, ca în România sau Slovenia. În multe cazuri romii au, de asemenea, probleme în ceea ce privește accesul la asistență medicală atunci când locuiesc în zone rurale izolate, cum este cazul Greciei, al Spaniei și al Ungariei sau în tabere situate la periferia orașelor cu facilități limitate sau inexistente de transport public, ca în Grecia, Spania, Italia și Ungaria.

Imigranții fără forme legale de rezidență și solicitanții de azil respinși au adesea acces numai la asistență medicală de urgență, definită în mod diferit pe teritoriul UE. De multe ori, aceștia refuză solicitarea asistenței medicale în cazul în care se tem să nu fie denunțați poliției și, prin urmare, deportați.

Cu toate acestea, și imigranții cu forme legale ar putea fi descurajați să utilizeze serviciile medicale de bariere culturale, cum ar fi limba sau religia. Spre exemplu, este posibil ca femeile musulmane să nu dorească să permită examinarea fizică de către un membru al personalului medical de sex masculin, este posibil ca mâncarea distribuită în spitale să nu corespundă cerințelor religioase musulmane și așa mai departe.

O serie de rapoarte transnaționale importante au oferit informații suplimentare despre situația imigranților, a solicitanților de azil și a minorităților în ceea ce privește sistemele de asistență medicală din UE. Spre exemplu, au fost identificate bariere juridice și practice întâlnite de imigranții fără forme legale în încercarea de a avea acces la asistență medicală, a fost arătat modul în care migrația poate determina vulnerabilitate față de probleme de sănătate fizică, psihică și socială, au fost documentate cazurile de discriminare a romilor în ceea ce privește asistența medicală și a fost constatată o lipsă de conștientizare a drepturilor sau cazuri de refuz al tratamentului pentru migranții fără forme legale. Alte rapoarte au subliniat lipsa de cunoaștere a legislației antidiscriminare în rândul specialiștilor din domeniul sănătății, al personalului administrativ și al pacienților, remarcând insuficiența datelor colectate în mod sistematic în acest domeniu.

S-au semnalat inițiative pozitive pentru îmbunătățirea situației privind inegalitățile în domeniul asistenței medicale pentru migranți și minorități, aparținând atât guvernului cât și societății civile, precum și anumite politici importante implementate de către statele membre pe întreg teritoriul UE.

5. Concluzii

5.1. Directiva privind egalitatea rasială

Una dintre atribuțiile FRA este aceea de a aduna informații cu privire la modul în care Directiva privind egalitatea rasială se aplică efectiv în diferitele state membre și la modul în care organismele specializate operează în practică. Primul aspect care trebuie remarcat este acela că, până la sfârșitul perioadei de raportare, în trei state membre încă nu exista un organism specializat și aproape jumătate dintre statele membre nu aplicau deloc sancțiuni în cazurile de discriminare rasială/etnică. Între cele care aplicau aceste sancțiuni, existau diferențe enorme la nivelul amenzilor aplicate.

Insuficiența sancțiunilor în majoritatea statelor membre este problematică deoarece Directiva privind egalitatea rasială declară obligatorie impunerea de sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive. Sancțiunile eficiente sunt importante pentru câștigarea încrederii populației-victimă și pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la legislație și principiile acesteia în rândul populației majoritare. În lipsa unor sancțiuni eficiente, este puțin probabil că o proporție considerabilă a populației, a societăților și, de asemenea, a avocaților va lua foarte în serios legislația antidiscriminare și va face eforturi de a se informa cu privire la această legislație.

Este adevărat că acolo unde există puține cazuri care ajung în justiție și se aplică puține sancțiuni, această situație nu reflectă neapărat faptul că problemele nu sunt soluționate. Spre exemplu, în anumite state membre există mai curând o tradiție de consens în ceea ce privește relațiile de muncă în care partenerii sociali și alte organisme colaborează în vederea soluționării disputelor prin mediere și negociere, astfel încât este probabil ca aceste cazuri să fie soluționate înainte de a ajunge în justiție. În Țările de Jos, spre exemplu, Legea privind egalitatea de tratament este menită să încurajeze soluționarea litigiilor înainte de a ajunge în instanță. Cu toate acestea, unul dintre dezavantajele acestei abordări este acela că amenințarea pe care o reprezintă sancțiunile este diminuată, iar acestea sunt văzute în mod normal ca fiind esențiale pentru îmbunătățirea poziției de negociere a victimelor discriminării. De asemenea, se pierde funcția educativă a sensibilizării publicului larg și a angajatorilor, care este determinată de amenințarea și aplicarea de sancțiuni credibile și disuasive.

În unele cazuri, este evident faptul că există probleme care se ascund în spatele cifrelor scăzute. Spre exemplu, în Slovenia *Ombudsmanul pentru drepturile omului* a raportat că problema ar fi determinată de formulările neclare și confuze ale legislației; în Portugalia problema pare a fi determinată de procedura înceată și complexă pentru evaluarea plângerilor.

Un alt factor constă în utilizarea dreptului penal. În anumite state membre sancțiunile penale care pot fi aplicate teoretic în cazuri de discriminare par a fi foarte disuasive. Cu toate acestea, chiar dacă acest lucru este valabil în contextul

dreptului penal mai curând decât în cel al dreptului civil, este probabil ca aceste sancțiuni severe să nu fie aplicate în practică. În statele membre care utilizează dreptul civil în combaterea discriminării etnice, obligația de a prezenta dovezi este mult mai redusă și este mult mai probabil ca sancțiunile să se materializeze.

În anumite state membre atribuțiile acordate organismului sau organismelor specializate sunt prea restrânse pentru a contribui la aplicarea unor sancțiuni eficiente. Anumite organisme nu au nici autoritatea de a emite ele însele sancțiuni, nici nu asistă victimele în procedurile care conduc la sancțiuni. Chiar și atunci când un organism specializat are autoritatea de a emite sancțiuni, acesta poate lua decizia politică de a evita această strategie și de a se concentra în schimb asupra medierii, cum este cazul Ciprului.

Numărul mic de plângeri

Rapoartele descriu un nivel destul de scăzut de plângeri adresate organismelor specializate și ONG-urilor antirasiste în primul rând. Desigur, teoretic un nivel scăzut de plângeri nu ar trebui să indice faptul că ceva ar fi în neregulă – se poate spune că acest lucru ar putea reflecta o situație în care nivelul de discriminare este cu adevărat scăzut. Cu toate acestea, secțiunile privind ocuparea forței de muncă, accesul la locuințe și sănătatea din Raportul anual pentru anul 2008, precum și dovezile similare din anii precedenți atestă în mod clar existența problemei legate de discriminare etnică sub diferitele sale manifestări, multe dintre care nu ar fi atras atenția publică fără concluziile unor cercetări specifice. Ani la rând, diverse tipuri de dovezi și de cercetări au arătat faptul că majoritatea victimelor discriminării care ar putea face plângere nu fac acest lucru, cel mai recent fiind sondajul menționat în capitolul privind ocuparea forței de muncă, conform căruia în Slovenia majoritatea victimelor hărțuirii rasiale sau sexuale la locul de muncă, printre altele, nu au raportat incidentul.

Diferite exemple incluse în secțiunile privind ocuparea forței de muncă și sănătatea ale Raportului anual dezvăluie posibilele motive pentru care victimele discriminării nu formulează sau ezită să formuleze plângeri oficiale. Este posibil ca unele persoane să nu aibă încredere în lege atunci când aceasta este percepută ca fiind ineficientă; unele victime pot fi neliniștite din cauza costurilor financiare ale acțiunilor în justiție sau se pot teme de alte costuri sau repercusiuni; angajații cu contracte pe perioadă limitată și permise de muncă temporare se pot simți prea vulnerabili din punct de vedere legal pentru a depune plângere. Cu toate acestea, raritatea cazurilor poate reflecta și alte aspecte, cum ar fi lipsa de conștientizare la nivelul populației generale cu privire la posibilitățile pe care le au victimele discriminării de a solicita despăgubiri legale (după cum se arată în capitolul privind sănătatea din Raportul anual, în care interviurile luate pacienților din Grecia au arătat faptul că aceștia nu cunoșteau modalitatea de formulare a unei plângeri privind discriminarea în contextul unui tratament medical). În anumite state membre s-au înregistrat puține dezbateri publice în acest domeniu și nu există dovezi cu privire la organizarea de campanii publice pentru a sensibiliza publicul cu privire la măsurile naționale instituite ulterior transpunerii Directivei privind egalitatea rasială. În

capitolul privind ocuparea forței de muncă s-a remarcat faptul că, într-unul dintre statele membre, o organizație sindicală pentru examinarea plângerilor adoptă decizia deliberată de a *nu* semnaliza cazurile autorității naționale privind egalitatea. Este evidentă nevoia de a desfășura o cercetare mai specifică în acest caz, pentru a scoate la iveală diferențele forțe structurale și sociale care determină dacă și în ce fel cazurile de discriminare etnică sunt raportate și gestionate în cele 27 de state membre.

O evoluție recentă care reprezintă o excepție la această imagine de ansamblu o reprezintă Franța, unde organismul oficial antidiscriminare, HALDE (Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité), a continuat să primească din 2006 un număr considerabil și tot mai mare de plângeri. HALDE și-a dezvoltat o imagine publică puternică utilizând campanii de informare privind activitățile sale și privind problema discriminării, studiile recente arătând tendința de creștere a gradului de conștientizare al publicului francez în această problemă.

5.2. Dovezi de discriminare

În timp ce capitolul privind chestiunile juridice din Raportul anual oferă informații cu privire la aplicarea Directivei privind egalitatea rasială, informațiile din capitolele următoare cu privire la cele patru domenii ale vieții sociale confirmă, în primul rând, nevoia inițială pentru această directivă, oferind exemple și cazuri de discriminare directă și indirectă în domeniul ocupării forței de muncă, al accesului la locuințe, al educației și al sănătății. În toate aceste domenii tipurile de concluzii cu privire la gradul și forma de discriminare care se pot obține numai din statistici oficiale și cazuri în justiție nu sunt destul de bine susținute, acestea trebuind completate de concluziile cercetărilor și ale investigațiilor. Ca și în Rapoartele anuale precedente ale EUMC, exemplele provenite din cercetări, incluse în capitolul privind ocuparea forței de muncă, sunt grupate în trei categorii: testarea discriminării, studii privind victimele și cercetări privind populația majoritară.

În fiecare an sunt semnalate din ce în ce mai multe exemple de încercări de depistare a discriminării, prin care se constată dacă există discriminare în ceea ce privește accesul la locuințe și ocuparea forței de muncă. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă, metoda a fost semnalată în mai multe state membre (cu desfășurarea unui proiect amplu de testare în domeniul ocupării forței de muncă desfășurat pentru prima dată în Grecia în 2007). Metoda a fost semnalată, de asemenea, în trei state membre în 2007 în vederea testării accesului la locuințe, iar în Franța a fost raportat un caz de testare în ceea ce privește accesul la asistență medicală.

Rapoartele anterioare ale FRA/EUMC au arătat în ultimii ani un număr tot mai mare de studii referitoare la experiențele personale ale minorităților confruntate cu discriminarea sau „studii privind victimele”. În ultima perioadă de raportare, numărul acestora a fost mai mare decât oricând, cu exemple din experiențele oamenilor în materie de discriminare în domeniul ocupării forței de muncă raportate în 11 state membre, cu un alt studiu desfășurat într-un stat membru pentru a testa impactul legislațiilor și al organismelor naționale de promovare a egalității

de tratament menționat în capitolul privind chestiunile juridice. De asemenea, pentru prima dată, în noul domeniu al asistenței medicale, au fost raportate trei sondaje privind rasismul și discriminarea realizate pe baza experienței personale a personalului din sectorul sănătății, incluzând cinci state membre. Acest tip de studiu este util pentru evidențierea problemelor care altfel ar trece neobservate, dată fiind ezitarea deja demonstrată a victimelor de a formula plângeri oficiale.

În general, în acest domeniu, studiile asupra populației majoritare sunt mai puțin uzuale. Se poate considera că utilitatea acestor studii ar fi limitată în ceea ce privește expunerea problemelor, întrucât nu se așteaptă ca angajatorii să mărturisască unui cercetător atitudinile lor rasiste sau practicile ilegale. Cu toate acestea, capitolul privind ocuparea forței de muncă menționează studii implicând angajatori din trei state membre în care majoritatea respondenților au dezvăluit faptul că ar refuza să recruteze imigranți sau romi.

În anul acesta din nou, dovezile indică faptul că în toate cele patru domenii ale vieții sociale – ocuparea forței de muncă, accesul la locuințe, educație și sănătate – cei care suferă cele mai severe excese ale tratamentului discriminatoriu sunt romii și solicitanții de azil. De asemenea, așa cum au demonstrat și Rapoartele anuale precedente, lucrătorii migranți constrânși din punct de vedere legal, și deci nesiguri, se confruntă cu condiții de muncă mai grele decât majoritatea lucrătorilor și au mai puține ocazii de a se apăra sau de a se plânge cu privire la exploatarea la locul de muncă. Într-un anumit sens, acești lucrători nu sunt excluși din rândul forței de muncă – în schimb, ei sunt *integrați* în mod disproporționat în cele mai puțin dorite slujbe. Tipul de excludere la care sunt supuși migranții fără forme legale și solicitanții de azil este ilustrat în capitolele privind educația și asistența medicală. Solicitanții de azil se află adesea în tabere de detenție departe de unitățile de învățământ, iar copiii migranților fără forme legale pot fi împiedicați să meargă la școală atunci când autoritățile trebuie să înregistreze și să raporteze statutul lor legal. Din același motiv, migranții fără forme legale evită unitățile de asistență medicală în cazul în care consideră că pot fi denunțați la poliție și deportați.

Combaterea discriminării prin intermediul acțiunii pozitive

Directivele privind egalitatea permit în mod explicit măsuri de compensare specifice cum ar fi posibilitatea de introducere a acțiunii pozitive. În timp ce măsurile de introducere a acțiunii pozitive pentru combaterea efectelor discriminării nu sunt foarte frecvente pe teritoriul UE, în fiecare an sunt raportate, în general, câteva noi exemple. Pornind de la exemplul orașului Berlin, prezentat în Raportul de anul trecut al FRA⁶, unde a fost introdusă o acțiune pozitivă pentru recrutarea minorităților în cadrul poliției din Berlin, au fost raportate exemple similare și în 2007 în România, Bulgaria și Republica Cehă, state care utilizează o abordare bazată pe acțiune pozitivă care vizează recrutarea de membri ai grupurilor minoritare în cadrul forțelor lor de poliție, și în Franța, care desfășoară o acțiune similară pentru recrutarea în cadrul forțelor armate.

6 FRA (2007) *Raportul privind rasismul și xenofobia în statele membre ale UE*, p. 67.

În 2007, la nivelul UE s-au înregistrat evoluții care s-au adăugat la dezbaterile privind acțiunea pozitivă: o conferință europeană cu tema „Oportunități egale pentru toți: Care este rolul acțiunii pozitive?”, organizată la Roma în luna aprilie a anului 2007, și o publicație europeană cu titlul *Beyond Formal Equality: Positive action under Directives 2000/43/EC and 2000/78/EC* (Dincolo de egalitatea formală: acțiunea pozitivă în temeiul Directivelor 2000/43/CE și 2000/78/CE), publicată în 2007⁷. Ambele au ajuns la concluzia că agenda europeană privind egalitatea are nevoie de acțiune pozitivă. Acestea vizează compensarea pentru discriminarea care are loc în prezent și care a avut loc în trecut, sporind rolul legislației și al plângerilor, care în sine nu sunt suficiente pentru combaterea discriminării și a efectelor sale. În ceea ce privește accesul la locuințe, decizia Comitetului european pentru drepturile sociale⁸, menționată în capitolul privind accesul la locuințe din Raportul anual pentru 2008, este importantă deoarece, în contextul anilor de tratament inegal al romilor din Bulgaria privind drepturile lor la locuințe, comitetul a conchis că erau necesare măsuri de acțiune pozitivă pentru integrarea romilor în ansamblul societății.

Cu toate acestea, practica acțiunii pozitive rămâne un aspect controversat din două motive esențiale: în primul rând, deoarece opinia publică confundă adesea aceste măsuri cu discriminarea pozitivă, cotele sau alte mijloace percepute ca fiind nedrepte din punct de vedere social și, în al doilea rând, este controversată deoarece o cerință minimă a acțiunii pozitive eficiente este aceea de a deține date precise cu privire la populațiile minoritare în cauză. Acest lucru este necesar pentru a putea evalua nevoia inițială pentru o asemenea politică și, la fel de important, pentru a putea aprecia când dispăre această problemă, astfel încât acțiunea pozitivă să fie încetată. Totuși, așa cum s-a arătat în Raportul anual pentru 2008 și în alte rapoarte, între statele membre există mari diferențe cu privire la principiul „statisticilor etnice”: în unele țări acestea fac parte din recensământul oficial și sunt folosite la scară largă, în alte țări ele se află în puternică opoziție cu normele naționale, iar în altele acestea sunt interzise de legislația națională. Se pare că este necesară o explorare suplimentară a măsurii în care incapacitatea de a întocmi statistici exacte ale populațiilor relevante din cadrul unui stat membru acționează ca o barieră în calea adoptării unei acțiuni pozitive sau dacă modifică forma sau rezultatul acestor măsuri în țara respectivă.

O sursă mai acută de controversă scoasă la iveală de Raportul anual pentru 2008 o reprezintă o măsură care merge mai departe decât acțiunea pozitivă. În capitolul privind accesul la locuințe, s-a raportat faptul că în cel puțin un oraș din Germania, străinii și imigranții de etnie germană sunt supuși în mod oficial unor cote fixe în anumite sectoare ale orașului, în vederea menținerii unor zone de locuințe echilibrate din punct de vedere social. Măsura pare contrară anumitor principii fundamentale ale acțiunii pozitive – de exemplu, ea se bazează pe cote fixe și probabil nu reprezintă o „măsură specială temporară”, ci rămâne în vigoare pe

7 M. De Vos, *European Commission Brussels (2007) Beyond Formal Equality: Positive Action under Directives 2000/43/EC and 2000/78/EC* [Comisia Europeană, Bruxelles (2007) Dincolo de egalitatea formală: acțiunea pozitivă în temeiul Directivelor 2000/43/CE și 2000/78/CE], disponibilă la http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/bfe07_en.pdf

8 Plângerea nr. 31/2005, Centrul european pentru drepturile romilor/Bulgaria (FRA – Raport anual 2008 – 4.2.3).

o perioadă îndelungată. Această politică s-a dovedit a fi mai controversată, criticii săi susținând că, în sine, cotele constituie o formă de discriminare directă la adresa membrilor grupurilor minoritare. În schimb, adepții sunt de părere că scopul scuză mijloacele, că aceasta face parte dintr-o inițiativă pentru combaterea discriminării și a excluderii minorităților și că determină un echilibru mai just al comunităților rezidențiale decât în cazul în care distribuția ar fi fost lăsată pe seama forțelor de piață. Desigur, politicile de acest gen trebuie supuse unui nivel mai ridicat de cercetare academică și de dezbateră publică.

5.3. Diferențe între statele membre

Chestiunea „statisticilor etnice” nu este singura care subliniază contraste clare în ceea ce privește abordările statelor membre față de problemele legate de migranți. Rapoartele anuale precedente au inclus dezbateră privind măsura în care vestimentația religioasă poate fi purtată de elevi în școli sau de angajați în diferite sectoare de activitate și au demonstrat în mod clar faptul că pe întreg teritoriul UE există mari diferențe în ceea ce privește acceptabilitatea și practica legată de acest subiect. Diferențele sunt evidente chiar și în interiorul unui stat membru: între landurile federale din Germania, spre exemplu, sau între cele două comunități lingvistice principale din Belgia. La o descriere amănunțită, se pot observa și alte diferențe. Capitolul privind aspectele juridice din Raportul anual pentru 2008 menționează că, în Franța, o hotărâre judecătorească din 2007 a clarificat faptul că principiul secularizării, ca justificare, spre exemplu, pentru excluderea portului baticului islamic, se aplică numai în cazul autorităților publice și nu poate fi utilizat de o companie privată din domeniul prestării de servicii. În conformitate cu aceasta, în Franța (și Germania) există cazuri care confirmă ilegalitatea demiterii unui angajat pe motiv că poartă batic⁹. Cu toate acestea, după cum se precizează în Raportul anual al EUMC pentru anul 2006, Curtea Supremă din Danemarca a decis că demiterea unui angajat al unui supermarket pe motiv că poartă batic nu constituie discriminare¹⁰.

De obicei, această dezbateră se axează pe portul vălului islamic de către femei. Capitolele privind educația și ocuparea forței de muncă din Raportul anual pentru 2008 prezintă noi debateri sau cazuri referitoare la portul baticului sau a vălului în Belgia, Bulgaria, Danemarca, Germania, Spania, Franța, Țările de Jos și Regatul Unit. Cu toate acestea, în 2007, aceeași problemă a apărut în ceea ce privește portul turbanelor de către populația sikh de sex masculin din Europa. În Franța, în 2007, s-a raportat faptul că băieții sikh au contestat exmatricularea din școală pe motiv că purtau turbane și, de asemenea, s-a menționat faptul că în Franța purtarea unui turban în fotografiile pentru permisul de conducere este interzisă. În același timp, s-a raportat că în Irlanda serviciul național de poliție a interzis portul de turbane ca parte a uniformei de poliție. Cu toate acestea, în alte state membre aceasta nu este o chestiune care să dea naștere unor controverse. În Regatul Unit,

⁹ N. Nathwani (2007) „Islamic Headscarves and Human Rights: a Critical Analysis of the Relevant Case Law of the European Court of Human Rights” (Baticurile islamice și drepturile omului: o analiză critică a jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului), în *Netherlands Quarterly of Human Rights*, Vol. 25, Nr. 2, 2007, pp. 221-254.

¹⁰ EUMC (2006) *Raportul anual privind situația rasismului și a xenofobiei în statele membre ale UE*, p. 25.

spre exemplu, purtarea turbanelor a fost mult timp acceptată ca o componentă obișnuită a uniformei în cadrul poliției și al diferitor forțe armate, iar în Suedia, așa cum se menționează în Raportul de anul trecut al FRA, poliția a inclus în planul său privind diversitatea dreptul ofițerilor de poliție de a purta batic, turban sau kippah evreiesc în exercițiul funcțiunii¹¹. Diferențele mari în opinia publicului pe această temă între statele membre au fost confirmate în 2007 prin publicarea concluziilor Eurobarometrului special al Comisiei Europene privind percepția asupra discriminării. Atunci când cetățenii UE au fost întrebați dacă sunt de acord cu afirmația „Purtarea simbolurilor religioase vizibile este acceptabilă la locul de muncă”, gradul de acceptare în diverse țări a variat între numai 29 la sută (Lituania) și 79 la sută (Malta)¹².

5.4. Sănătatea și discriminarea

Acesta este primul an în care asistența medicală a fost inclusă într-un Raport anual. O primă impresie este aceea că, în comparație cu celelalte trei domenii ale vieții sociale, informațiile și datele privind discriminarea etnică în domeniul asistenței medicale par a fi mai greu de găsit, iar gradul general de conștientizare a chestiunilor legate de rasism și discriminare pare a fi mai scăzut. Cu toate acestea, au fost raportate în numeroase state membre cazuri de migranți și minoritari care au parte de tratament diferit și defavorizant sau care suportă abuzuri din partea personalului medical, precum și dovezi venite dintr-o serie de rapoarte academice sau întocmite de ONG-uri cu privire la diferiții factori care limitează accesul la asistență medicală pentru minorități cum ar fi romii, solicitanții de azil și muncitorii fără forme legale.

Cercetările indică faptul că imigranții și minoritățile etnice se confruntă adesea cu probleme în ceea ce privește accesul la și utilizarea serviciilor de asistență medicală. Chiar și atunci când accesul la aceste servicii este acordat prin lege, este de multe ori posibil ca aceste grupuri să nu le utilizeze, fie pentru că nu își cunosc drepturile, fie pentru că procedurile administrative sunt prea complexe sau pentru că au obiecții cu privire la modul în care sunt tratați din cauza convingerilor lor religioase sau din cauza barierelor lingvistice. Prin urmare, aceste grupuri riscă să fie tratate necorespunzător în ceea ce privește diagnosticul, asistența și prevenirea medicală.

Deși au existat numeroase cazuri de inițiative pozitive destinate să îmbunătățească și să extindă asistența medicală pentru migranți și minorități, puține dintre acestea au inclus elemente vizând în mod specific soluționarea și combaterea discriminării. Mai mult, au existat numai câteva referiri la rasismul și discriminarea cu care se confruntă personalul minoritar angajat în sectorul sănătății, deși fiecare dintre aceste puține cazuri prezenta o problemă gravă. Se pare că această problemă este mai răspândită decât se cunoaște. Cercetările au permis să se stabilească unele dintre motivele pentru care personalul medical ezită să formuleze plângeri

11 FRA (2007) *Raportul privind rasismul și xenofobia în statele membre ale UE*, p. 74.

12 *Discrimination in the European Union* (Discriminarea în Uniunea Europeană), Comisia Europeană, Eurobarometru, 2007, p. 15, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_sum_en.pdf (15.5.2008).

individuale. Astfel, dacă problema nu este prezentată prin plângeri, aceasta va trebui expusă prin cercetare, astfel încât organizațiile medicale să poată fi încurajate să introducă politici în vederea combaterii acesteia. În mod evident, este inacceptabil să rămână la latitudinea diferitor grupuri de angajați să hotărască de la caz la caz care este răspunsul adecvat, spre exemplu, în cazul unui pacient rasist care abuzează sau refuză să fie tratat de un cadru medical care aparține unei minorități etnice.

5.5. Exemple de tendințe și evoluții

Există relativ puține posibilități de a stabili concluzii generale cu privire la tendințele pe mai mulți ani în ceea ce privește aspectele legate de rasism și xenofobie în UE, din cauza insuficienței generale a statisticilor în acest sens. Astfel, multe dintre observațiile cu privire la evoluția în timp sunt în mod inevitabil mai degrabă generale, având tendința să fie mai mult calitative decât statistice. O excepție de la această afirmație poate fi găsită în capitolul privind violența și infracțiunile rasiste, care identifică cele 11 state membre care colectează date pertinente în vederea furnizării unei analize a tendințelor. Dintre acestea, putem afirma că majoritatea, și anume opt, au înregistrat o tendință ascendentă în ceea ce privește infracțiunile rasiste în perioada 2000-2006. În mod similar, din patru state membre care colectează suficiente date cu privire la infracțiunile antisemite, se poate spune că trei au înregistrat o tendință generală de creștere între anii 2001 și 2006, iar din cele patru state membre care colectează date pertinente privind infracțiunile extremiste de dreapta, două au înregistrat o tendință generală de creștere între anii 2000 și 2006. La scară redusă, așa cum se indică în capitolul cu privire la educație din Raportul anual pentru 2008, un stat federal german, Brandenburg, care colectează date privind incidentele pe fond extremist de dreapta produse în școli, a putut identifica un declin constant în ceea ce privește astfel de incidente de la începerea înregistrării acestor infracțiuni în anul școlar 2000/2001. Capitolul privind violența rasistă oferă, de asemenea, mai multe exemple de hotărâri calitative – spre exemplu, se pare că pe parcursul ultimilor ani diferite state membre au înregistrat evoluții pozitive în ceea ce privește atenția necesară acordată infracțiunilor rasiste, ca răspuns la infracțiunile pe motive de ură și prin introducerea măsurilor pentru încurajarea recrutării minorităților în rândurile poliției.

O altă tendință de „bună practică” poate fi observată în domeniul ocupării forței de muncă. De la raportarea primelor studii de caz de bună practică către EUMC, după crearea rețelei RAXEN în 2000/2001, în fiecare an au fost raportate mai multe politici care intră în categoria „politică de diversitate” sau „managementul diversității” atât în organizațiile din sectorul public, cât și din cel privat. De asemenea, în fiecare an s-a înregistrat o creștere considerabilă în ceea ce se poate numi „măsuri de încurajare” pentru managementul diversității, puse în practică de autoritățile guvernamentale, angajatori, ONG-uri, sau combinații ale acestora, organizarea de campanii și cursuri de instruire și oferirea de consultanță și stimulente pentru organizații în vederea adoptării politicilor de diversitate. (În Rapoartele anuale ale Agenției din orice an au putut fi publicate numai exemple selectate din ambele măsuri – mai multe informații puteți afla accesând baza de date a FRA¹³).

13 <http://infobase.fra.europa.eu> (28.1.2008).

În plus, se pare că politicile de promovare a diversității s-au răspândit pe cuprinsul unui număr mai mare de state membre, în multe dintre acestea pentru prima dată. În 2005, Comisia Europeană a publicat concluziile unui studiu amplu privind practicile managementului diversității în cele 25 de state, la vremea respectivă, ale UE¹⁴ și una dintre concluzii a fost aceea că la momentul respectiv existau foarte puține dovezi sau nicio dovadă privind existența unui management al diversității în țările din sudul Europei și statele membre care au intrat în UE în 2004. Este posibil să fie necesară modificarea acestei concluzii acum, întrucât, în ultimul raport al FRA, au fost constatate activități de management al diversității în Italia¹⁵, iar în 2007, după cum se arată în capitolul privind ocuparea forței de muncă din prezentul raport, dovezi cu privire la activitățile de management al diversității au putut fi identificate în Cipru, Malta, Portugalia și România.

5.6. Colectarea de date și studiile efectuate de FRA

Datele și informațiile colectate de FRA completează datele colectate în alte părți. Acestea pot fi utilizate de legiuitori și de autoritățile judiciare și pot fi utile în identificarea domeniilor în care trebuie inițiat un nou studiu.

Completarea datelor juridice

Datele și informațiile socio-juridice colectate de FRA în acest domeniu completează materialul oficial colectat de alte organisme. Un exemplu sugestiv în acest sens îl reprezintă Indicatorul de politică privind integrarea migranților (MIPEX), creat în 2007, care este utilizat pentru evaluarea politicilor pentru integrarea migranților în 25 de state membre ale UE (plus trei țări non-UE), utilizând peste 100 de indicatori de politică¹⁶. Indicatorul compară performanța statelor membre în funcție de o serie de dimensiuni relevante pentru integrarea migranților. Una dintre aceste comparații privește modul în care statele membre operează în conformitate cu sfera de sancțiuni disponibile în ceea ce privește aplicarea legislației antidiscriminare și, în cadrul acestei evaluări, spre exemplu, Grecia, Polonia și Portugalia ocupă primele poziții din punctul de vedere al „bunelor practici”. Aici, problema care se pune este că această evaluare se bazează pe argumentul referitor la sancțiunile disponibile teoretic, însă acest lucru poate avea o legătură nesemnificativă cu practica efectivă. Spre deosebire de evaluarea MIPEX, în cadrul evaluării statelor membre efectuate de FRA, performanțele Greciei, ale Poloniei și ale Portugaliei sunt clasificate ca fiind scăzute, deoarece, în realitate, acestea nu au aplicat de loc sancțiuni pe parcursul perioadei de raportare (a se vedea secțiunea 2.1.1 din Raportul anual pentru 2008), iar Polonia și Portugalia sunt clasificate și ca având organisme ineficiente de promovare a egalității (secțiunea 2.1.3). Astfel, datele socio-juridice colectate de FRA pot fi utile pentru accentuarea diferențelor care există adesea între aranjamentele juridice în teorie și realitatea socială în practică.

14 Comisia Europeană (2005) *The Business Case for Diversity: Good Practices in the Workplace* (Argumente în favoarea diversității: bune practici la locul de muncă), Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene.

15 FRA (2007) *Raport privind rasismul și xenofobia în statele membre ale UE*, pp. 71-72.

16 <http://www.integrationindex.eu/> (9.4.2008).

Notificarea hotărârilor judecătorești

O altă valoare practică a statisticilor și informațiilor furnizate de FRA constă în faptul că acestea sunt disponibile spre a fi utilizate în hotărâri judecătorești. Ilustrarea acestei valori este menționată în Raportul anual pentru 2008, și anume în cazul Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în 2007 a pronunțat o sentință împotriva Republicii Cehe și, în luarea acestei decizii, a făcut referire la informațiile colectate de EUMC, predecesorul FRA, cu privire la situația școlară a romilor.

Cercetări primare efectuate de FRA

Unul dintre rezultatele colectării de date și informații de către FRA/EUMC de pe întreg teritoriul UE pe parcursul mai multor ani îl reprezintă evidențierea posibilității extrem de scăzute de a identifica date secundare în acest domeniu, care ar permite o comparație semnificativă între statele membre. Spre exemplu, în domeniul infracțiunilor rasiste, astfel cum se specifică în capitolul al treilea din Raportul anual pentru 2008, statisticile privind infracțiunile rasiste pot fi comparate în timp în cadrul unui stat membru, dar nu și *între* state membre. Din acest motiv, FRA a procedat la elaborarea și efectuarea propriului său studiu, a cărui metodologie include comparabilitatea și care vizează prezentarea de date privind domeniile problematice importante care sunt direct comparabile între statele membre. Unul dintre primele studii este în curs de desfășurare în 2008: un „studiu privind victimele” referitor la experiențele migranților și ale minorităților în legătură cu discriminarea, infracțiunile rasiste și elaborarea de politici în toate cele 27 de state membre al UE. Concluziile acestuia și ale altor cercetări similare efectuate de Agenție vor fi prezentate în Rapoarte anuale ale FRA.

6. Opinii

6.1. Directiva privind egalitatea rasială

Sancțiunile eficiente și disuasive sunt esențiale în combaterea discriminării etnice și rasiale. Fără acestea, sunt puține șanse ca atitudinile discriminatorii și modelele comportamentale să se schimbe, victimele rămânând lipsite de apărare. De asemenea, soluționările depind de existența unor sancțiuni, în vederea consolidării poziției de negociere a victimelor. În 12 state membre nu a fost identificată nicio sancțiune și/sau compensație legată de cazurile de discriminare etnică sau rasială în perioada 2006-2007. Lipsa sancțiunilor coincide în unele cazuri cu absența unui organism eficient de promovare a egalității. Această observație accentuează importanța centrală și rolul organismelor de promovare a egalității.

- Statele membre trebuie să asigure faptul că organismele de promovare a egalității dispun de resursele necesare pentru a îndeplini sarcina importantă ce le revine. Acestor organisme trebuie să li se acorde suficientă independență, astfel încât să inspire încredere victimelor.

Un alt motiv pentru lipsa sancțiunilor are legătură cu rolul organismelor de promovare a egalității. Sancțiunile lipsesc sau sunt sporadice în țările în care organismele de promovare a egalității nu susțin victimele discriminării în procedurile care conduc la sancțiuni sau nu dețin autoritatea de a emite singure sancțiuni sau nu își exercită această autoritate dintr-un anumit motiv.

- Statele membre trebuie să asigure faptul că organismele de promovare a egalității sunt autorizate să asiste victimele în cadrul procedurilor care conduc la sancțiuni. Organismele de promovare a egalității trebuie să fie capabile să funcționeze atât ca puncte de acces de nivel inferior pentru victime, cât și ca organisme de susținere a victimelor în vederea obținerii de despăgubiri reale și compensații integrale.

În unele țări, relativa raritate a sancțiunilor are motive structurale legate de rolul dreptului penal în combaterea discriminării etnice. În mod simbolic, dreptul penal este cu siguranță cel mai important instrument pe care orice stat îl poate utiliza în lupta împotriva discriminării etnice. Cu toate acestea, în realitate, dreptul penal are și dezavantaje: transferul obligației de a prezenta probe, prevăzut prin Directiva privind egalitatea rasială, nu se aplică, iar victima discriminării deține de cele mai multe ori un control limitat asupra procedurii penale, care de obicei depinde de organele de urmărire penală.

- Statele membre care se bazează în principal sau exclusiv pe dreptul penal trebuie să elaboreze proceduri civile și administrative complementare pentru victimele discriminării etnice sau rasiale în vederea obținerii de despăgubiri reale și de compensații integrale.

6.2. Violența și infracțiunile rasiste

Statele membre trebuie să recunoască faptul că procesul de colectare de date cu privire la infracțiunile rasiste este esențial pentru dezvoltarea de politici bazate pe dovezi care pot soluționa și preveni problema și, la rândul lor, pot indica dacă legislația privind infracțiunile rasiste este orientată în mod eficient spre domeniile în care este cea mai mare nevoie de aceasta.

- Acolo unde statele membre nu dispun de date colectate privind infracțiunile rasiste sau colectarea de date privind infracțiunile rasiste este limitată, acestea trebuie să stabilească mecanisme multilaterale de colectare de date care să încurajeze raportarea publică și înregistrarea exactă. În acest sens, statele membre pot învăța lecția acelor state membre care au stabilit practici adecvate de colectare de date.

La fel ca în rapoartele anuale anterioare, s-a observat problema abuzurilor reprezentanților autorităților de aplicare a legii asupra minorităților vulnerabile. Încrederea publicului în poliție reprezintă un factor important în cadrul societăților democratice.

- Statele membre trebuie să asigure faptul că publicul poate raporta incidente de abuz și violență rasistă din partea poliției către o autoritate independentă pentru înregistrarea plângerilor împotriva poliției. Aceste autorități trebuie să funcționeze în afara ministerelor și a altor instituții guvernamentale.

6.3. Cercetarea și creșterea gradului de conștientizare

Exemplele noi apărute pe parcursul perioadei de raportare a experimentelor privind testarea discriminării în ceea ce privește accesul la locuri de muncă, la locuințe și la asistență medicală confirmă faptul că metoda joacă un rol unic și important în aducerea unor probleme de discriminare rasială în atenția publică.

- Statele membre sunt invitate să ia în considerare implementarea unor acțiuni de testare a discriminării mai răspândite și mai sistematice („testarea situațiilor”), pentru a facilita o evaluare mai clară a magnitudinii și a mecanismelor discriminării în domeniul ocupării forței de muncă, al accesului la locuințe și al sănătății și pentru a furniza dovezi în vederea completării datelor oficiale.

6.4. Sancțiuni și plângeri

Mai multe capitole din Raportul anual pentru 2008 au făcut referire la dovezi conform cărora victimele discriminării care ar putea depune plângere nu fac acest lucru.

- Trebuie desfășurate cercetări în ceea ce privește funcționarea și impactul Directivei privind egalitatea rasială, astfel încât să fie scoase la iveală forțele care

predispun victimele discriminării să depună plângeri sau care le constrâng să nu depună plângeri și motivele pentru care sancțiunile se aplică sau nu de către organismele specializate sau de către instanțele judecătorești.

6.5. Instruire antidiscriminare

Dovezile cuprinse atât în secțiunea privind ocuparea forței de muncă, cât și în cea referitoare la asistența medicală din Raportul anual sugerează faptul că este nevoie de o instruire antidiscriminare pentru angajații din diverse organizații.

- Guvernele și angajatorii trebuie să pună la dispoziția angajaților din sectorul public și privat programe de instruire antidiscriminare și de promovare a diversității.
- Angajatorii din sectorul sănătății trebuie să desfășoare periodic instruiți antidiscriminare pentru furnizorii publici și privați de asistență medicală. Disciplinele privind instruirea antidiscriminare trebuie incluse în planul de învățământ al universităților și colegiilor medicale.

6.6. Accesul la locuințe

Accesul la locuințe cu chirie scăzută finanțate din bani publici reprezintă unul dintre cele mai importante mijloace de îmbunătățire a condițiilor de cazare în general necorespunzătoare cu care se confruntă imigranții, romii și alte minorități etnice.

- Statele membre sunt invitate să crească numărul locuințelor cu chirie scăzută finanțate din bani publici, să asigure și, dacă este cazul, să implementeze criterii echitabile în ceea ce privește alocarea de locuințe publice accesibile. Mai exact, acestea trebuie să adopte orice măsuri necesare în vederea asigurării faptului că respectivele criterii nu discriminează imigranții, romii și alte minorități etnice.

6.7. Educație

Inegalitatea în ceea ce privește accesul la educație și performanța școlară pentru migranți și minorități, în comparație cu majoritatea populației, sunt izbitoare în special în acele țări în care funcționează un sistem școlar cu orientare timpurie. Conform PISA 2006, stratificarea timpurie a elevilor în instituții sau programe separate are un anumit impact negativ asupra performanței elevilor defavorizați din punct de vedere socioeconomic sau lingvistic.

- Statele membre trebuie să ia în considerare adoptarea unor sisteme școlare mai integrante pentru a reduce inegalitatea în domeniul educației.
- Accesul la educație pentru toate grupurile de populație, inclusiv solicitanții de azil și migranții fără forme legale, trebuie stabilit în condiții juridice și practice

ferme. Barierele practice, cum ar fi procedurile de înscriere și testele de admitere discriminatorii, indisponibilitatea sau inaccesibilitatea unităților preșcolare sau distanțele nejustificat de mari până la instituțiile școlare trebuie înlăturate.

- Formele segregate de educație trebuie desființate complet sau reduse la clase pregătitoare pe termen scurt pentru integrarea copiilor migranților și a minorităților în programul de școlarizare normal. Statele membre trebuie să tragă învățăminte din hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului împotriva practicii privind segregarea copiilor romi în școli speciale.

6.8. Colectarea de date în domeniul educației

Colectarea, evaluarea și dezbateră publică a unor informații fiabile reprezintă o condiție indispensabilă pentru îmbunătățirea situației grupurilor vulnerabile și defavorizate în domeniul educației. Acest lucru a fost recent reconfirmat prin studiul PISA privind performanța educației pentru anul 2006, care subliniază asocierea pozitivă semnificativă între școlile care monitorizează și evaluează rezultatele și fac publice datele acestora și elevii care obțin rezultate mai bune în cadrul testărilor. În majoritatea statelor membre fie funcționează sisteme insuficiente de monitorizare și evaluare, fie acestea lipsesc în totalitate.

- Statele membre trebuie să ia în considerare implementarea unor sisteme pentru asigurarea monitorizării elevilor migranți și aparținând minorităților etnice în ceea ce privește performanța școlară.

6.9. Colectarea de date în domeniul asistenței medicale

În cadrul UE este nevoie de mai multe informații cu privire la dinamica sănătății și a bunăstării imigranților și minorităților etnice. În acest sens, statele membre trebuie să ia măsuri pentru colectarea datelor în mod sistematic, asigurând baza de dovezi pe care legiuitorii și factorii de decizie le pot utiliza în definirea strategiilor naționale și comunitare.

- Statele membre trebuie să dezvolte și să implementeze mecanisme pentru colectarea de date publice cu privire la inegalitate și discriminare în domeniul asistenței medicale. Datele privind starea de sănătate și accesul la servicii de asistență medicală trebuie defalcate în funcție de etnie în sondajele, registrele și sistemele informaționale publice din domeniul sănătății și trebuie puse la dispoziția publicului atunci când normele naționale privind confidențialitatea datelor statistice permit această defalcare.

6.10. Asistență medicală specifică migranților și minorităților

Instituțiile de asistență medicală sunt invitate să recunoască nu numai rolul contextului cultural, social, lingvistic și de sănătate, dar și rolul parametrilor dificili și incerți în care migranții adesea trăiesc și muncesc.

- Statele membre și UE trebuie să încurajeze instruirea specifică din punct de vedere cultural a forței de muncă din domeniul sănătății. Programele de perfecționare și de instruire a personalului din domeniul medical trebuie să includă componentele legate de nevoile specifice romilor în materie de sănătate.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene

Raport anual

Rezumat

2008

Proiectare & culegere: red hot'n'cool, Viena

2009 — 31 p. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9192-259-8

Un mare volum de informații cu privire la Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene este disponibil pe internet. Acesta poate fi accesat prin site-ul FRA (<http://fra.europa.eu>).

Cum vă puteți procura publicațiile Uniunii Europene?

Publicații de vânzare:

- prin EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- de la librăria pe care o frecvențați, menționând titlul, editura și/sau numărul ISBN;
- contactând direct unul dintre agenții noștri de vânzări. Puteți obține datele de contact ale acestora vizitând <http://bookshop.europa.eu> sau trimițând un fax la +352 2929-42758.

Publicații gratuite:

- prin EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- la reprezentanțele sau delegațiile Comisiei Europene. Puteți obține datele de contact ale acestora vizitând <http://ec.europa.eu/> sau trimițând un fax la +352 2929-42758.

FRA – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
A-1040 Wien, Schwarzenbergplatz 11
Tel.: +43 158030-0
Fax: +43 158030-693
E-Mail: information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>

